

Pankagabsan na Deklarasyon kan Karapatan Pantawo

1. An gabos na tawo namundag na talingkas asin igwa nin pagkakapantay-pantay sa dignidad asin karapatan. Sinda tinawan nin boot asin konsensya asin kaipuhan na maghiro susog sa esensya kan marhay na pag-iiribahan.
2. An gabos na tawo maninigo na magkaigwa kan mga karapatan asin katalingkasan na nakalaag sa Deklarasyon na ini, nin mayo nin dawa ano paman na paglain, arog kan lahi, kolor, pagkanitawo, lenggwahe, relihiyon, politikal o ano man na opinyon, nasyunal o sosyal na ginikanan, pagkamundag asin iba pang estado. Dugang pa kaini, mayo man nin paglain na gigibuhon hali sa politikal, legal na kapangyarihan o internasyunal na estado kan nasyun o teritoryo kun sain kabali an sarong tawo, dawa pa ini independyente, tinitiwalaan, dai nin sadiring pag-gogobernar o nasa irarom kan limitadong soberanya.
3. An gabos igwa nin karapatan para sa buhay, katalingkasan, asin seguridad bilang tawo.
4. Mayo an si isay man an dapat na mapamugtak sa pagka-uripon o pagseserbi; an pagsasa-uripon asin an komersyo nin pagkauripon dai itinutugot sa ano man na porma.
5. Mayo an dawa si isay man an dapat maikaag sa pangungulog o maraot, bakong makatawo asin nakakababa na pagtrato o kapadusahan.
6. An gabos igwa nin karapatan midbidon dawa sain bilang tawo na napapasairarom sa batas.
7. An gabos pantay-pantay sa batas asin igwa nin karapatan, na mayo nin dawa anong diskriminasyon, sa patas na proteksyon kan batas. An gabos igwa nin karapatan sa patas na proteksyon kontra sa ano man na diskriminasyon na mabalga sa Deklarasyon na ini asin kontra sa kun ano paman na katakod na diskriminasyon.
8. An gabos igwa nin karapatan sa epektibong solusyon gikan sa mga nag-aaram na nasyunal na tribunal para sa mga gawi na kontra sa pundamental na karapatan na tinao saiya kan konstitusyon o kan batas.
9. Mayo an si isay man an dapat na maikaag sa pag-arestar na basang-basang, pagkakakulong, o pagpapalayas.
10. An gabos igwa nin karapatan para sa patas asin isinapublikong pagdangog hali sa independyente asin imparsyal na tribunal, para sa pagdedeterminar kan saiyang karapatan asin obligasyon asin sa ano man na kasangatan pankriminal kontra sa saiya.

11. (1) An gabos na nasangatan nin penal na pagkakasala igwa nin karapatan na tratuhon na inosente hasta dai pa napapatotoohan na nagkasala susog sa batas sa sarong pampublikong pagdangog kun sain igwa man sya kan gabos na garantiya para sa saiyang depensa. (2) An dawa si isay dai pwedeng akusaran nin penal na pagkakasala susog sa ano man na hiro o paghali na dai katampad kan penal na pagkakasala, sa irarom kan nasyunal asin internasyunal na batas, sa panahon na ini ginibo. Asin dai nin mas magabat pang kapadusahan an itatao lapwas sa ipigpapautob kan panahon na nagibo an pagkakasala.
12. Mayo an dawa si isay pa man an dapat na maipamugtak sa basang-basang na pangiangaram sa pribadong buhay, pamilya, istaran, o kairiba, o an pag-atake sa dignidad o reputasyon. An gabos igwa nin karapatan sa proteksyon kan batas kontra sa pangiangaram asin mga atake.
13. (1) An gabos igwa nin karapatan na magin talingkas sa paghihiro asin pag-iistar sa laog kan teritoryo kan estado. (2) An gabos igwa nin karapatan na maghali sa ano man na nasyon, kaiba an sadiri nyang nasyon, asin magbalik igdi.
14. (1) An gabos igwa nin karapatan na maghanap asin magpasiring sa ibang nasyon bilang proteksyon sa persekyusyon. (2) An karapatan na ini dai pwedeng gamiton para sa mga kaso nin persekyusyon na gikan sa bakong politikal na krimen o gikan sa mga gawi na kontra sa pigpapautob asin prinsipyo kan United Nations.
15. (1) An gabos igwa nin karapatan para sa nasyunalidad. (2) Mayo an dawa si isay man an dapat halian kan saiyang nasyunalidad o dai tawan nin karapatan na baguhan an saiyang nasyunalidad.
16. (1) An lalake asin babae na nasa tamang edad, mayo nin dawa ano man na limitasyon sa lahi, nasyunalidad o relihiyon, igwa nin karapatan na mag-agom asin maghaman nin pamilya. Igwa sinda nin patas na karapatan sa pag-iiibahan, sa panahon na sinda mag-agom asin man sa kawaran bisa kaini. (2) An pag-aagom dapat na ginigibo nin talingkas asin igwang pagtugot kan mainaraguman. (3) An pamilya an natural asin pundamental na grupo sa sosyedad asin dapat igwa ini nin proteksyon kan sosyedad asin kan Estado.
17. (1) An gabos igwa nin karapatan na magkaigwa nin sadiring istaran asin man magkaigwa nin kaiba sa istaran na ini. (2) Mayo an dawa si isay paman an basang-basang na dapat halian kan saiyang pagsasadiri.
18. An gabos igwa nin karapatan para sa saiyang katalingkasan nin isip, konsensya asin relihiyon; an karapatan na ini kabali an katalingkasan na magribay nin relihiyon o pagtubod, asin katalingkasan, sa sadiri man o sa komunindad na igwa nin kaiba asin pampubiko man o pribado, na ipahiling an saiyang relihiyon o pagtubod sa pagtukdo, pagsasagibo, pagsamba asin pag-obserbar.

19. An gabos igwa nin karapatan sa katalingkasan sa opinyon asin ekspresyon; an karapatan na ini kaiba an katalingkasan na magkaigwa nin sarong opinyon na mayong pagbabalgar asin an paghanap, pagresibe asin paghiras kan impormasyon asin mga ideya sa paagi kan midya, dawa sain man na lugar.
20. (1) An gabos igwa nin karapatan sa katalingkasan sa matuninong na pagtiripon asin asosasyon. (2) Mayo an dawa si isay pa man an oobligaron na makisaro sa ano man na asosasyon.
21. (1) An gabos igwa nin karapatan na magin parte kan gobyerno sa saiyang sadiring nasyun, direkta o sa paagi kan talingkas na piniling mga representante. (2) An gabos igwa nin karapatan sa patas na paggamit kan serbisyo publiko sa saiyang sadiring nasyon. (3) An kamuyahan kan mga tawo an magigin basehan kan awtoridad kan gobyerno; an kamuyahan na ini maipapahiling sa peryodiko asin totoong eleksyon sa paagi kan unibersal asin patas na pagboto asin ini dapat isapribadong pagboto o katampad kan patas na paagi nin pagboboto.
22. An gabos, bilang kasaro kan sosyedad, igwa nin karapatan sa seguridad pansosyal asin igwa nin karapatan sa realisasyon, sa paagi kan espwersong nasyunal asin internasyunal na kooperasyon susog sa organisasyon asin kagamitan kan Estado, kan ekonomiya, sosyal asin kultural na karapatan para sa saiyang dignidad, asin para sa talingkas na pagpapatalubo kan saiyang personalidad.
23. (1) An gabos igwa nin karapatan sa pagtatrabaho, na makapamilya kun sain sya matrabaho, sa patas asin paborableng kondisyon sa trabaho asin proteksyon kontra sa kawaran kaini. (2) An gabos, mayo nin dawa ano man na diskriminasyon, igwa nin karapatan sa patas na pasweldo para sa patas na trabaho. (3) An gabos na nagtatrabaho igwa nin karapatan sa patas asin paborableng balik na maasigurar para sa saiya asin sa saiyang pamilya na matau nin dignidad pantawo, asin madugangan pa ini, kun kinakaipuhan, sa paagi nin iba pang sosyal na proteksyon. (4) An gabos igwa nin karapatan na magmukna asin magbali sa mga pan-industriyang unyon para sa proteksyon kan saiyang interes.
24. An gabos igwa nin karapatan sa pagpapahingalo asin pag-ugma, kaiba an rasonableng limitasyon sa oras kan trabaho asin peryodikong aldaw na daing laog alagad igwa nin bayad.
25. (1) An gabos igwa nin karapatan sa tamang pagbuhay na tama para sa salud asin karahayan kan sadiri asin pamilya, kaiba an pagkakan, bado, harong asin asistensyang medikal pati an mga importanteng sosyal na serbisyon, asin an karapatan sa seguridad kun mawaran man nin trabaho, magkahilang, disabilidad, pagkabalo, pagkagurang o kawaran nin makukuahan pagbuhay sa mga pangyayaring dai sakop kan saiyang kontrol. (2) An pagigin ina asin an pagkaaki igwa nin espesyal na pangataman asin

tabang. An gabos na aki, minundag man sa luwas o laog kan kasal, dapat na igwa nin katampad na sosyal na proteksyon.

26. (1) An gabos igwa nin karapatan sa edukasyon. An edukasyon dapat magin libre, dawa papano an sa elementarya o si mga panahon kan pagpupuon pa sana. Obligado an edukasyon sa elementarya. An teknikal asin propesyonal na edukasyon dapat pirming yaon asin an halangkaw na edukasyon dapat na maninigo sa gabos basado sa kapasidad. (2) An edukasyon dapat pasiring sa pagtalubo kan personalidad kan tawo asin mapaurog an saiyang respeto sa karapatan pantawo asin pundamental na mga katalingkasan. Dapat ini mapaurog kan pag-intindi, pagpadagos asin marhay na pakikiiba sa gabos na nasyun, lahi, asin grupo kan mga relihiyon, asin mapadagos sa aktibidad kan United Nations sa pagmamantenir kan katuninungan. (3) An mga magurang igwa nin panginot na karapatan na magpili kan klase kan edukasyon na itatao sa saindang mga aki.
27. (1) An gabos igwa nin karapatan na makibali sa kultural na pagbuhay kan komunidad, an madanas an arte asin mahiras an siyentipikong pag-abante asin an mga benepisyo kaini. (2) An gabos igwa nin karapatan sa proteksyon sa moral asin mateyalistikong interes na nagreresulta sa siyentipiko, literatura, o artistikong produksyon kun sain sya an kagmukna.
28. An gabos igwa nin karapatan sa sosyal asin internasyunal na pagpapakarhay kun sain an mga karapatan asin katalingkasan na pinapautob sa Deklarasyon na ini mahaman.
29. (1) An gabos igwa nin mga gibuhon sa komunidad kun sain an talingkas asin pagtalubo kan saiyang personalidad posible. (2) Sa pagpautob kan saiyang karapatan asin katalingkasan, an gabos yaun sa limitasyon na dindeterminar kan batas para sa katuyuhan na mamidbid asin matawan respeto an karapatan asin katalingkasan kan iba asin maabot man an pangangaipo sa moralidad, pampublikong pagkapakarhay asin pangkagabsan na karahayan sa sarong demokratikong sosyedad. (3) An mga karapatan asin katalingkasan na ini dai dapat gamiton kontra sa katuyuhan asin prinsipyo kan United Nations.
30. Mayo an ano man sa Deklarasyon na ini an pwedeng iinterpretar na mapamugtak sa sarong Estado, grupo o tawo na sinda magpuon nin sarong aktibidad o maggibo nin maski anong gawi na pasiring sa pagraot sa ano man na karapatan asin katalingkasan an ipinapautob igdi.